

Szakmai beszámoló

Harkány Város Önkormányzata

EFOP-1.5.3—16-2017-00049 „Tegyük együtt a jövőnkért! – Humán szolgáltatásfejlesztés térségi szemléletben”

Projekt azonosító: EFOP-1.5.3-16-2017-00049

Projekt címe: „Tegyük együtt a jövőnkért! – Humán szolgáltatásfejlesztés térségi szemléletben”

Kedvezményezett: Harkány Város Önkormányzata

TSZ kötés hatályba lépésének dátuma: 2018.01.10.

Konzorciumi tag:

VILLÁNYI SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

Támogatási összeg: 11 328 160.- Ft

Rendezvényszervezési szolgáltatás: 3 402 860.- Ft

Anyagköltség: 488 000.- Ft

Bér: 7 437 300.- Ft

Összesen: 11 328 160.- Ft

Szakmai megvalósulás

I. RENDEZVÉNY

Felhívás 3.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A Felhívás keretében önállóan támogatható, valamennyi tevékenység magvalósítása kötelező:

2. A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú emberek foglalkoztathatóságának javítását támogató szolgáltatás-csomagok kialakítása, megerősítése:

2.1 A célcsoport foglalkoztathatóságát elősegítő fejlesztési tevékenységek, egyéni fejlesztési terv alapján:

- **Az önálló életvitelre képessé tevő programok.**

Programelem: „Önsegítő Kreatív Klub”

A projekt teljes időtartama alatt: **10 alkalom**

A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú lakosság részére az „Önsegítő kreatív klub” keretében a területen tevékenykedő Villányi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat egy olyan életvezetési tanácsadást nyújtott, amely az életvezetési kompetenciákat, az öngondoskodás képességét fejlesztette. Az életvezetési tanácsadás a találkozások alkalmával különböző témákban tudta segíteni a családokat.

Az életvezetési kompetenciák, az öngondoskodás képességének fejlesztését célzó tanácsadás, az egyének szükségleteire alapozottan, személyre szabott kíséréssel történik. Az életvezetési tanácsadás a találkozások alkalmával a megoldandó problémákat és az elérni kívánt célokat szem előtt tartva segítette az programon résztvevő személyeket. Maga az életvezetési tanácsadás tág formában, különböző témákban tudta segíteni a bevont személyeket.

Szociális és mentális segítségnyújtás:

1 Téma: VÁLÁS HATÁSA A GYERMEKEKRE

Nem csak egy közeli családtag halála vagy egy munkahely elvesztése okozhat veszteséget és ebből fakadóan krízist az életünkben, hanem egy válás is. Ha valaki, vagy valami kilép az ember életéből az mindig veszteséget jelent az ember számára még akkor is, ha magunk döntöttünk a válás mellett.

Ilyenkor időt kell adnunk magunknak a múlt lezárásához, az indulatok elcsendesedéséhez. Meg kell tanulnunk értékelni a jó emlékeket és elengedni a kellemetleneket. Le kell vonnunk a helyes következtetéseket a múltból és törekedni kell a pozitív gondolatok befogadására, a sikeres újrakezdésre. A nyugtalanság, labilitás érzésének fennállása néhány hétig, maximum 1-2 hónapig természetesnek tekinthető. Ha ez az érzés később is fennáll arra enged következtetni, hogy az embernek nehezen megy az új helyzethez való alkalmazkodás.

A résztvevők tájékoztatást kaptak a válás hatásáról minden korosztályt illetően. Gyakran nem maga a válás az, ami leginkább megviseli a gyermeket, hanem az ahogyan történik. A mindennapos konfliktusok, veszekedések, a feszült légkör hatására a gyermek érzelmileg sérül. Nagyon rossz, ha a gyermeknek minden nap nyugtalanságban kell élnie hiszen a családnak mindenekelőtt biztonságot kell tudni nyújtania a gyermek számára.

A nagyobb gyermekek már tudatos dühöt érezhetnek a válás során. Agresszív és visszahúzódo viselkedés is megjelenhet. Szorongás, teljesítményzavar, szégyenérzet és az önértékelési problémák is gyakoriak. Erős szomorúság és depressziós tünetek is jelentkeznek. Ahogy a felnőtteknél úgy a gyermekeknél is különböző érzelmi és testi reakciók jelentkezhetnek válás során és az azt követő időszakban. Az óvodás gyermekeknél előfordul ilyenkor, hogy a szokásosnál gyakrabban felriadnak álmunkban, amit heves érzelmek kísérnek.

Az előadó tanácsokkal látta el a jelenlévőket azzal kapcsolatban, hogy hogyan viselkedjenek, cselekedjenek a válás bekövetkezése után. A válást követően is lehet minőségi és bizalommal teli kapcsolatot fenntartani a gyermekünkkel, mindez a szülőkön múlik. Tisztázni kell a gyermekünkkel, hogy a válás nem azt jelenti, hogy nem találkozhat a másik szülővel a továbbiakban. A szülők mondják el a gyermeknek, hogy nem azért kerül sor a válásra, mert ő rosszul csinált valamit. Azt is mondják el a gyermeknek, hogy nem tőle válnak el, hanem, egymástól. A gyermeket soha nem hozhatjuk olyan helyzetbe, hogy választania kelljen az édesanyja vagy az édesapja között. A szülőknél meg kell egyezni abban is, hogy kinek mi lesz a szerepe a gyermek nevelésében a különválást követően. Mikor, ki megy érte az óvodába, iskolába. Kinél lesz az egyik vagy a másik hétvégén, meddig lesz a másik szülőnél a szünetekben stb. Fontos, hogy mindennel tisztában legyünk előre, hogy a gyermekben felmerülő kérdésekre válaszolni tudjunk és ne erősítsük benne a bizonytalanságérzetet azzal, hogy csak hebegünk-habogunk és a másik szülőre mutogatunk. Időt kell hagynunk magunknak és a gyermek számára is, hogy alkalmazkodni tudjunk a változásokhoz.

2. Téma: A GYÁSZ PSZICHÉS FOLYAMATA:

Ma azzal kell együtt élnünk, hogy az erőszakos halál a média közvetítésével szinte folyamatosan jelen van az életünkben, viszont a természetes halállal szinte egyáltalán nem találkozunk. A halállal való szembesülés sokszor a felnőttek számára is váratlanul érkezik. A gyerek többnyire kevés támaszt kap a környezetétől. A gyász munka célja, hogy a másik ember halálát el tudjuk fogadni, ha a veszteséget nem követi a gyász munka, különféle zavarok, testi-lelki betegség léphetnek fel. Az előadó felsorolta a gyász fázisait, melyek a tagadás, a harag, az alkudozás, a depresszió, az elfogadás, majd ezeket bővebben ki is fejtette. A gyász normális folyamata felnőttek esetében pár hónaptól egy évig is eltarthat. Ha az egy évet meghaladja a folyamat ideje akkor elhúzódó gyászról beszélünk. Az előadó tanácsokat adott azzal kapcsolatban, hogy mit tehetünk, ha valakit elvesztettünk, vagy ha a környezetünkben ért valakit veszteség, neki hogyan segíthetünk, illetve mit ne mondjunk.

A gyermekek gyászfolyamata eltér a felnőttekétől. A gyermekek veszteségre történő reagálása sok esetben késik. Előfordul, hogy a gyermek akár fél- egy év elteltével a halálesetet követően kezd el gyászolni. A gyászreakcióik során a testi tünetek megjelenése is gyakori (pl. fejfájás, hasi fájdalom). Alvászavarok, táplálkozási zavarok, koncentrációs zavarok, teljesítményromlás. A gyász az itt maradó szülőnek is jelentős krízist jelent. Az előadó ezzel kapcsolatban is igyekezett tanácsokat adni, még pedig hogyan beszéljünk a gyermekünkkel a halálról és a gyászról. A gyermek közvetlen érzelmi támogatója a szülő, gondviselő. A gyermeknek segít az, ha a szülő nem próbálja eltitkolni fájdalmát, szomorúságát. Fontos kérdés az is, hogy vigyük-e el a gyermeket is a temetésre, melyre a válasz, hogy 3 éves kor fölött el lehet vinni őt is. Legvégül szóba került, hogy mely esetekben szükséges szakember segítségét igénybe venni.

Önsegítő Kreatív Klub időpontjai:

Rádfalva - 2019.07.02.; 2019.08.08.

Szava – 2019.07.16.; 2019.08.22.

Márfa – 2019.06.24.; 2019.07.04.

Drávaszabolcs – 2019.07.15.; 2019.10.14.

Harkány – 2019.10.17.; 2019.10.24.

Felhívás 3.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

II. Az önállóan támogatható, kötelezően magvalósítandó tevékenységhez kapcsolódó, kiegészítő, választható tevékenységek:

1.A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságának növelése, aktív munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő piacon való megjelenésének elősegítése, integrált foglalkoztathatóságot támogató rendszer kialakítása:

Egészségtudatosság fejlesztése

- Szülői készségek javítását célzó közösségi tevékenységek (szülőklubok) támogatása

Programelem: Szülőklubok

A projekt teljes időtartama alatt: **24 alkalom**

A cél a szülőklubok felállításával az volt, hogy olyan kompetenciákkal rendelkezzenek a családok, ahol kiegyensúlyozott, egészséges légkörben növekedhet a következő nemzedék. Fontos a család egészséges fejlődésének segítése, belső erőforrásainak feltárása, a családi életciklusok során jelentkező krízishelyzetek hatékonyabb kezelése. További cél, a pozitív családi kapcsolatok kialakításának elősegítése a gyerek-szülő kapcsolat javítása, a családon belüli és kívüli konfliktuskezelési technikák elsajátítása.

A család és gyermekjóléti szolgálatok preventív szerepének megerősítése érdekében indított, preventív jellegű programok keretében a devianciák megelőzését vagy krízishelyzetek kezelését biztosító foglalkozásokon vehettek részt a projektbe belépő személyek. A szülőklub programja az alábbi témákra épült:

1. Családon belüli devianciák

Az előadó elmondta, hogy a krízis egy kritikus időszakot, fordulópontot jelent az életünkben ami optimális esetben hosszú távon a pozitív változást, fejlődést segíti elő. Krízishelyzetben az egyén nagy feszültség alatt van és aktuális nagy veszélyben is lehet. Továbbá felsorolta és részletezte a krízisek típusait, melyek lehetnek normatív, akcidentális vagy traumatizáló krízisek. Egy másik felosztás szerint fejlődést elősegítő és fejlődést gátló, blokkoló krízisekről beszélhetünk. A krízisben érintettek köre alapján történő besorolás szerint társadalmi, csoport és egyéni krízisekről is beszélhetünk. A krízis állapota normál esetben általában 6-8 hétig tart. Ilyenkor az egyén nem képes mással foglalkozni, csak az őt gyötrő problémával.

Az előadó ismertette a krízisintervenciót és annak alapelveit, amely minden olyan szükséges beavatkozás gyűjtőfogalmát jelenti, amely a szociális-pszichés állapot javítására irányul.

Minimális célja a gyors veszélyelhárítás, a lelki egyensúly visszaállítása. Maximális célja a fejlettebb lelki egyensúlyi állapot létrehozása. Ki kell emelni a krízisek sorából az öngyilkosság kérdését, melynek terén sajnos hazánk vezet a nemzetközi statisztikában. Az öngyilkosság megkísérlése mindig üzenet „valaki” vagy „valakik” számára. Az egyén számára fontos emberek közönyös viselkedése veszélyeztető tényező. A krízis állapotban lévő ember könnyen befolyásolható ezért óvatosnak kell lennünk, ha tanácsot adunk. A döntéseket a kliensnek és nem a segítőnek kell meghoznia. A támogatás és a valóságos helyzet elfogadása a két legfontosabb együttesen megoldandó feladat a krízisben lévők segítségnyújtásánál.

2. Mindennapi függőségeink

Az alkoholizmus az egyike azoknak a súlyos és ugyanakkor nehezen felismerhető problémáknak, amellyel a családorvosi gyakorlatban találkozhatunk.

Az alkoholizmus felismerését az addikciókkal szembeni negatív viszonyulás a kezeléssel kapcsolatos pesszimiztikus attitűd és a szenvedélybetegségekre általánosan jellemző tagadás egyaránt gátolja. Amikor a családban egy családtag iszik, akkor az nem csak rá hanem az egész családra hatással van. Az alkoholista a családtagok és rokonok előtt is titkolja, valamint próbálja elfedni az ivásra utaló tényeket, miközben önmagukat is azzal hitegetik, hogy csak átmeneti a gond. Tehát az alkoholizmus mindenkire hat a családban és a hatás évekig, évtizedekig, de sok esetben generációkon át nyúló probléma.

Az előadó ismertette az alkoholisták tagadásának fajtáit, melyek az egyszerű tagadás, a kicsinyítés, a vádlás, a racionalizálás, az intellektualizálás, az eltolás és az ellenségeskedés.

A támogató közösségek közül a családi, illetve rokonsági háló mellett, kiemelt jelentőségű az Alcoholics Anonymus (AA) klub. Siklóson a Dózsa György utca 8-ban az Egyesített Szociális Intézet nyújt AAA klubot az alkoholbetegek számára.

A cigaretta és droghasználattal kapcsolatos problémák legtöbbször számunkra jól ismertek, hiszen egészen gyakran lehetünk szemtanúi az ezekkel kapcsolatos függőségeknek. Olyannyira, hogy talán ismerőseink körére gondolva is találunk olyan személyt, akinél az cigaretta- vagy droghasználat jeleit véljük felfedezni. Azonban fontos kérdés, hogy mikortól beszélünk függőségről? A szerhasználat erőteljesen jelen van a fiatalabb, serdülő és huszonéves felnőtt korosztály köreiben. A kábítószerrel, cigarettával, alkohollal való első találkozás életkora az utóbbi évtizedekben előretolódott, 14-15 éves korra tehető az első „kipróbálás”. Emellett minden negyedik középiskolás bevallottan rendszeres szerfogyasztó. Az első kipróbálásra ösztönző erők változóak lehetnek: van, akit a kíváncsiság hajt; van, aki hallott már arról, hogy az adott szer milyen hatásokkal bír és ezeket szeretné átélni. Közrejátszhatnak a barátok, akik „már mind csinálják”, a családon belüli tapasztalatok, vagy akár a fentiek kombinációi is együttes erővel hathatnak. Az, hogy az első tapasztalatot egy következő követheti, nagymértékben magyarázható a különböző szerek által kiváltott pozitív élménnyel. Az előadó ismertette a különböző drogokat és hatásait, valamint beszélt arról is, hogy a függőség lehet fizikai, illetve pszichés alapú.

A dohányzási szokások egyébként, a szegregátumokban élők körében elég érdekesen jelennek meg. Itt nagyon kevesen vannak, akik nem dohányoznak. Sokan persze csak akkor, ha van mit szívni, ha egy hétig semmi sincs, akkor nem, de ha akad, azonnal kapnak rajta. De vannak láncdohányosok is, akik szenvedélyükben előbbre helyezik a cigit mindennél. Náluk, egyértelműen stressz oldás a dohányzás. Olyan családokban van ez így, ahol sok a gond, az agresszió, a megoldhatatlan helyzet, az idegeskedés. És itt a gyerekek is hamar belenőnek ebbe. 12 évesen (főleg a fiúk) már a szülők által is elfogadottan dohányoznak, ahogy nőnek, úgy követelik ki maguknak a napi adagot. És dohányzik a kismamák zöme is. Hiába a kérés, figyelmeztetés, nem is érti, és nem is tudja megérteni, mekkora veszélynek teszi ki a magzatot. És a dolog bonyolultabb, minthogy azt mondjuk, ez egy személyes döntés. Aki le tudja tenni a cigit, annak ugyanis a személyisége erős. Annak van akarata. Önbizalma. Jövőképe. Érzi, hogy tud változni, ha akar. És képes változtatni is. A nyomor pedig épp ettől fosztja meg őket, náluk ez mind generációk óta hiányzik. Amíg ki nem alakul, szerintem nem lehet a szegénységből a dohányzást száműzni, addig marad, átöröklődik, nyomorít tovább.

3. Játékfüggőség – Játékszenvedély

A kényszeres, az egész életmódot átalakító, kontrollvesztett játékot űzők szenvednek játékfüggőség szindrómájában. Ez a függőségek között a viselkedési addikciók körébe tartozik. Ez a problémáinak látszólagos megszűnését is jelenti, vagyis a játék akár valamilyen frusztrációra, sokkra, traumára adott válasz is lehet. Egyfajta menekülést jelenthet a külvilág elől. Az előadó ismertette játékfüggőség két fő típusát: a szerencsejátékoktól, illetve a számítógépes játékoktól való függőséget. A játékosok többsége, titkolja ezt a tevékenységet. A játékfüggőség tünetei legtöbbször nem a játékosnak, hanem a környezetének tűnik fel. Súlyosabb esetekben, ha szerencsejátékosról van szó, akkor már eladósodott, munkahelyét, lakását elvesztette. Ezzel környezetének is gondokat okoz. Sokszor társul a játék mellé italozás, illetve a családtagok elhanyagolása, bántalmazása. A szerencsejátékosok sokszor magányosak, nem érdeklődnek semmi iránt. Depresszió tünetei is előfordulhatnak náluk. Számukra a külvilág megszűnik és függővé válnak. A számítógépes játéktól függővé válók körében felborul a napi életritmus: az evés, alvás, munkába járás, tanulás. Idejük nagy részét számítógép előtt töltik, észre sem veszik, hogy nem aludtak. A családtagjaik látják el őket étellel, itallal mert előfordul, hogy a konyháig sem mennek el a játék miatt. A személyes kommunikáció is szinte teljesen eltűnik az életükből. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy törvény írja elő, hogy a gyermekek és a 18. életévüket be nem töltött fiatalok számára TILOS a szerencsejáték. A szerencsejáték szervezők és értékesítők kötelesek betartani ezt a szabályt. Gyakran a hozzátartozók is felismerik a játékszenvedély egyértelmű jeleit. Ilyenkor megpróbálnak segíteni, például úgy, hogy a barátok és ismerősök előtt ezt a szenvedélybetegséget ártalmatlan időtöltésnek állítják be, vagy eltitkolják, hogy az érintettet ne hozzák kellemetlen helyzetbe.

Ha ilyesmit tapasztal valamelyik családtagján, jelezheti a Családsegítő és gyermekjóléti

szolgálat felé. Illetve a Névtelen Szerencsejátékosok Magyarországi Közössége is létezik. Angol rövidítéssel GA-nak nevezik magukat. Ők a Gamblers Anonymus hazai szervezete. A Névtelen Szerencsejátékosok megosztják egymással tapasztalataikat, erejüket és azt a reményüket, hogy megoldhatják közös problémájukat.

4. Áldás vagy átok? – A multimédiás eszközök a hétköznapiakban

Azt a tényt, hogy az internet hatással van a családok életére biztosan állíthatjuk. A hagyományosan közös szórakozásnak tekintett tévézés mellett az okos telefonok elterjedésével az internetezés is családi programmá vált mára, legyen szó akár közösségi oldalak látogatásáról, online vásárlásról, vagy éppen online zenehallgatásról, filmnézésről. A net kényelmesebbé teszi a családok életét, ám a családi kapcsolatokra gyakorolt hatását illetően már megoszlanak a vélemények. Az internet legnagyobb előnye a többi kommunikációs csatornával szemben, hogy akármilyen távol vagyunk is egymástól, életünk minden történést azonnal megoszthatjuk szeretteinkkel szóban, írásban, képekben vagy akár videókban is. Az internet mind az egyének, mind a családok életében központi szerepet játszik. Vitathatatlan, hogy az internet átalakítja a családi kapcsolatokat és programokat, és számtalan veszélyforrást jelenthet gyermekinkre nézve. A mai gyerekeknek olyan érzelmekkel kell megküzdniük, amelyeket korábban felnőtt érzelmeknek hívtunk. Az előadó jelentősnek tartotta kiemelni az internetes zaklatást, melynek létezése az egyik oka annak, hogy meg kell tanítanunk a gyerekeknek az internet ésszerű használatát, hogy el tudjuk kerülni a *Momo challenge-et*, ami éppen őket szólítja meg. A *Momo challenge* egy öngyilkos játék, ami úgy találja meg a gyerekeket, ha ő negatív dolgokat posztol magáról pl: utálok a világot, apám hülye, unom az iskolát, utálok mindent. Momo megszólítja és feladatokat ad neki, ha nem teljesíti a feladatokat megfenyegeti őket. Fontos ezért, hogy a szülők rendszeresen beszélgessenek gyerekeikkel: kérdezzék meg őket, kik az ismerőseik a neten, hívják fel a figyelmüket az ismeretlenekkel történő ismerkedés veszélyeire. Rendszeresen érdeklődjünk, milyen internetes játékokat játszanak, és miért pont azt? Türelemmel, bizalommal viseltessünk irántuk, hogy érezzék: bármit tesznek, mellettük állunk. Nem árt időben is szabályozni az internethasználatot.

A Szülőklubok időpontjai:

Drávaszabolcs – 2019.05.30.; 2019.07.15.; 2019.07.31.; 2019.10.14.

Drávaszerdahely – 2019.06.13.; 2019.07.22.; 2019.07.29.; 2019.10.24.

Márfa – 2019.06.24.; 2019.07.04., 2019.07.18.; 2019.10.16.

Rádfalva – 2019.06.20.; 2019.07.02.; 2019.07.25.; 2019.10.11.

Szava – 2019.06.27.; 2019.07.03.; 2019.07.16.; 2019.10.22.

Harkány – 2019.05.06.; 2019.06.17.; 2019.08.05.; 2019.10.10.

II. ANYAGKÖLTSÉG

A Villányi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat az EFOP-1.5.3-16-2017-00049 azonosító számú „Tegyük együtt a jövőnkért! - Humán szolgáltatásfejlesztés térségi szemléletben” elnevezésű pályázat megvalósításához szükséges dekor- és papírárut szerzett be. A projekt időtartama alatt célcsoport számára megszervezésre kerülő szülő klub és önszegítő kreatív klub programok keretében felmerülő dekor- és papíráru biztosítása céljából.

III. BÉRKÖLTSÉG

A projektben a **hátrányos helyzetű aktív korú lakosság aktív munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének elősegítése** is megvalósult. A célcsoport sokféleségéből adódóan a mentorálás mindig személyre szabott és egyedi volt. A kapcsolat és bizalom kialakítását követően, a mentor meghatározta a fejlesztési területeket, majd ezt követően kidolgozta a megfelelő mentori tevékenységeket. Csak ezt követően kezdte meg az egyéni szükségleteknek megfelelő támogatást, illetve fejlesztést. A projektben egy fő mentor foglalkoztatása volt szükséges, a hátrányos helyzetből adódó sajátosságok kezelésére, a munkakörnyezetbe való beillesztés érdekében. A mentort a Villányi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat alkalmazta, mert az intézmény folyamatosan jelen van a projektben résztvevő önkormányzatok területein.